

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar
„Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola

**A sportoló-edző kapcsolat, a motiváció és az észlelt
motivációs környezet összefüggéseinek vizsgálata a férfi
kézilabdázásban**

Doktori (PhD) értekezés tézisfüzete

Paic Róbert

Témavezető: Dr. Prisztóka Gyöngyvér, egyetemi docens

Pécs, 2019.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	2
2. A kutatás előzményei	3
3. Célkitűzések	4
4. Vizsgálati minta és módszerek	5
4.1 Hipotézisek és kutatási kérdések	6
5. Eredmények.....	7
6. A hipotézisek tárgyalása, megbeszélés	8
7. Az eredmények hasznosítási lehetősége.....	10
8. Irodalomjegyzék	11
9. Publikációk.....	12
9.1 A tézispontokhoz kapcsolódó saját tudományos közlemények ...	12
9.2 További saját tudományos közlemények.....	12

1. Bevezetés

Napjainkban a sport egyre nagyobb jelentőséggel van jelen az életünk több területén. Hazánkban a sport nemzetstratégiai ágazattá válásának több oka van. Az egészségügy, a gazdaság, az oktatás területe felé is több kapcsolódási ponton keresztül csatlakozik, ezáltal közvetlenül és közvetve is hatással van az említett ágazatok mutatóira. Sajnos napjaink fiatal korosztályaira (Z és alfa generáció) egyre jellemzőbb a mozgásszegény, inaktív életmód, ami közvetlenül hat a sportolási létszámra és a sportágak bázisának minőségi összetételére is. Ezek az okok a sportágak utánpótlásbázisának a szűkülését is eredményezik, így kiemelten fontos, hogy akik bennmaradnak a sportban és a versenysportban, tartósan elkötelezettek legyenek a testmozgás, sportolás irányába. Ezért kiemelten fontos terület a motiváció, és a motivációs környezet is. Az a személy, aki ezeket – a szülő mellett – kellőképpen befolyásolhatja, az edző, ami miatt kulcsfontosságú a sportoló és az edző kapcsolata. A megfelelő ismeretekkel rendelkező sportszakemberek meghatározó szereplői a sportban való megmaradás, az élsportra való irányítás, tehetséggondozás területén, ezért kiemelt jelentőséggel bír, hogy a szükséges ismereteken túl, olyan pedagógiai eszköztárral és személyiségbeli jellemzőkkel rendelkezzenek, amelyek biztosítják a sportoló gyerekek és felnőttek sportban való kiteljesedését.

A mozgásos tevékenységek végzése szempontjából fontos megértenünk, hogy milyen motívumok befolyásolhatják a mozgáshoz való hozzáállást. Az egyén motivációját a mozgásos tevékenységek szempontjából befolyásolhatják személyes és demográfiai, pszichológiai, szociális és környezeti tényezők is (Biddle és Mutrie, 2008).

Míndezenek miatt a XXI. században olyan tehetséggondozási feladatokat szolgáló programokat kellene megvalósítani a sportban, amelyek ágazatközi megközelítésűek, ezért a sport eszközrendszerén keresztül – elsősorban – az oktatás, a képzés, és a képesítések területén valósulnak meg, és nagyon erős pedagógiai, szociálpedagógiai, didaktikai és nem utolsósorban pszichológiai alapokra támaszkodnak.

A több tényezős megközelítés munkánkban is érvényesül, ugyanis olyan kutatás, amely az edző-sportoló kapcsolatot, valamint a sportolók személyes (motiváció) és helyzeti (érszlelt motivációs környezet) összefüggéseit vizsgálta, amelyhez hasonló még nem született a kézilabdázás területén.

2. A kutatás előzményei

A kiemelkedő sportteljesítmény eléréséhez a hivatásos sport területén mára nélkülözhetetlen a testi képességeken túlmutató tényezők figyelembevétele és fejlesztése is (Aidman & Schofield, 2004).

Iso-Ahola (1995) szerint a sportolói teljesítmény az interperszonális és az intraperszonális faktorok multiplikatív funkcióinak összefüggése. Ahhoz, hogy jó teljesítményt érjenek el, szükséges a sportolók inter- és intraperszonális pszichológiai faktorainak a fejlesztése is.

A kézilabdázó teljesítményét befolyásoló számos tényező között fontos szerepük van a társas készségeknek, a környezetnek és a lelki tényezőknek is. Utóbbiak a motiváció, a bátorság, a határozottság, az önbizalom és a stressztűrő képesség (Kolodziej, 2013).

A sportban a pedagógia rendkívül lényeges szerepet kap. A sportolóval foglalkozó szakember megfelelő pedagógiai érzékkel, pedagógiai jártassággal komoly fejlődést érhet el tanítványával. Adekvát pedagógiai módszerekkel minden gyermek és minden sportoló kezelhető és tanítható. Sok múlik a tanár vagy edző hozzáállásán, türelmén. A megfelelő módszer kiválasztása adott esetben a siker kulcsát is jelentheti, akár az iskolában, akár a sportban, akár az életben (Falus, 1993).

Korábbi tanulmányaink szerint, amely a szerb és magyar utánpótláskorú férfi kézilabdázók edzőhöz és edzéseikhez való attitűdjének összehasonlítását vizsgálta, az edzőnek nagy szerepe van az érzelmi stabilitás kialakításában és annak fenntartásában. A vizsgálati mintát két klub utánpótláskorú (14-18 éves) férfi kézilabdázói adták. A kérdőíves vizsgálat eredményeit két csoportra osztottuk. Az egyikben az edzőre vonatkozó kérdések (15 kérdés), a másikban az edzésekre (18 kérdés) vonatkozóak szerepeltek. A sportolók edzőhöz való hozzáállásának vizsgálata során kapott eredmények alapján arra következtettünk, hogy a fiatal szerb játékosoknak eltérő és pozitívabb véleménye van saját edzőjükről, mint a magyar játékosok esetében. A legjelentősebb különbség az edzői megbecsülés terén jelentkezett, illetve a megbízhatóságnál, elfogadásnál, az érzelmek kezelésénél és megosztásánál (Paic, Kajos, Korovljev, Djukic & Prisztóka, 2012; Paic, Kajos & Prisztóka, 2013).

Egy korábbi tanulmányunkban megállapítottuk, hogy az edzőhöz való hozzáállás szignifikánsan befolyásolja a sportolók feladatorientáltságának érzetét, és ez

legfőképpen az ego-orientáltságuknál mutatkozik meg. Attól függetlenül, hogy a csapat sikeres vagy sikertelen, a férfi nemű edzők, ha kevéssel is, de magasabb feladatorientált légkört teremtettek. Ami az edzőként eltöltött évek számát illeti megállapítottuk, hogy a hosszabb ideje dolgozó edzők – amellett, hogy az évek elteltével egyre jobb (pozitívabb) feladatorientált légkört teremtenek – az ego-orientációt is alacsonyabb szinten tartják. Mindezeket követően a pedagógiai végzettség szerepét vizsgáltuk, pontosabban, hogy miként változik az észlelt légkör annak függvényében, hogy az edző rendelkezik-e felsőfokú pedagógiai végzettséggel. A feladatorientált környezet érzete között nincs szignifikáns különbség a változó két értéke között. Az ego-orientált környezet észlelése viszont szignifikánsan alacsonyabb a felsőfokú pedagógiai végzettséggel rendelkező edzők esetében, ami azt jelenti, hogy ők úgy tudják fenntartani a feladatorientált légkört, hogy az észlelt énközpontú légkör is alacsony szinten marad, ami kiemelkedően fontos, főleg az utánpótlásnevelésben (Paic, 2016).

A sportmotivációs kérdőív magyar nyelvre történő adaptálása során elvégzett vizsgálatunkból kiderült, hogy a vizsgált sportolói minta (n=500) alapján a leginkább belsőleg motiváltak a kézilabdázók, a legkevésbé pedig a vízilabdázók bizonyultak. Minden esetben a kognitív dimenzió magasabb értékeket mutatott, mint az effektív. Ezen kívül az önmeghatározott külső motivációs faktorok (integrált és identifikált) hasonló tendenciát mutatnak. Érdekes eredményeket figyelhetünk meg az introjektált külső szabályozás faktoránál, ahol relatíve magas értékek összhangban állnak a korábbi kutatások introjektált faktor eredményeivel. További eredmény, hogy a vízilabdázók után a kézilabdázóknak vannak a legalacsonyabb külső motivációs értékei (Paic, Kajos, Meszler & Prisztóka, 2018).

3. Célkitűzések

A disszertáció célja betekintést nyújtani a legismertebb motivációs elméletekbe, feltárni azon szakirodalmakat, amelyek a kézilabdázás témakörében, az adott témához kapcsolhatók. Bemutatjuk a témakörökhöz tartozó leggyakrabban használt kérdőíveket. További célunk meghatározni a legmagasabb magyar osztályban szereplő felnőtt férfi kézilabda-játékosok sportmotivációs faktorait, megállapítani az edzők által teremtett, sportolók által észlelt motivációs környezetet. A sportoló-edző kapcsolatának feltárásával célunk megtudni, hogy miképpen érznek a sportolók az edzőjük iránt és fordítva. Az eredmények alapján várhatóan megállapítható, hogy milyen motivációs jellemzőkkel rendelkeznek a magyar bajnokságban szereplő magyar és külföldi játékosok, van-e különbség közöttük a vizsgált faktorokban.

Célunk megtudni, hogy az edzők pedagógiai végzettsége befolyásolja-e a vizsgált paramétereket. A végső eredmények alapján gyakorlati javaslatokat teszünk az edzők és a sportolók számára teljesítményük növelése érdekében.

4. Vizsgálati minta és módszerek

Dolgozatunkban a Magyar Nemzeti Bajnokság (NB I.) első osztályú felnőtt férfi kézilabda csapatainak sportolóit mértük fel kérdőíves módszer segítségével. A vizsgált populáció a 2016/2017-es idényben, a magyar nemzeti bajnokságban szereplő magyar és külföldi nemzetiségű játékosok voltak (n = 113). Magyar nyelven 78, délszláv nyelven (szerb, horvát) 27, valamint angol nyelven 9 sportoló töltötte ki a kérdőíveket. Ezen kívül 6 edzőt is megkérdeztünk, szintén kérdőíves formában (n=6). A használt kérdőívek a sportmotiváció mérésére a H-SMS és az SMS 2, az észlelt motivációs környezet mérésére a PMCSQ2 és a H-PMCSQ2, valamint a sportoló-edző kapcsolat mérésére a CART-Q kérdőívek voltak (1. táblázat).

1. táblázat. A kutatási információk összefoglaló táblázata (forrás: saját szerkesztés)

Cél	Módszer	Mintavétel	Minta	Elemzés
Sportmotiváció vizsgálata	kérdőíves felmérés (SMS2+HSM S)	valószínűségi	Sportoló (n = 113)	leíró statisztikai mutatók
Észlelt motivációs környezet vizsgálata	kérdőíves felmérés (PMCSQ2+H-PMCSQ2)	valószínűségi	Sportoló (n = 113)	leíró statisztikai mutatók
A sportoló-edző kapcsolat vizsgálata	kérdőíves felmérés (CART-Q)	valószínűségi	Edző (n = 6) Sportoló (n = 113)	leíró statisztikai mutatók

4.1 Hipotézisek és kutatási kérdések

Kutatásunk során a következő feltevéseket fogalmaztuk meg:

H1: A gyakorlati tapasztalatok alapján feltételezzük, hogy az adott pillanatban sikeresebb, a bajnoki táblázat elején (1-4. helyezés) álló csapatok játékosainak edzőhöz való viszonya jobb, a közelség, az elköteleződés és a komplementaritás területén, mint a kevésbé sikereseké.

H2: A gyakorlati tapasztalatok alapján feltételezzük, hogy a tabella első részében végző csapatok (1-4. helyezés) játékosainak az intrinzik motivációja magasabb, mint a tabella középső (5-7. helyezés) és alsó részében (8-10. helyezés) lévő csapatokban szereplő sportolóké.

H3: Előzetes kutatások alapján feltételezzük, hogy a magasabb feladatorientáltsággal rendelkező sportolók magasabb belső motivációval rendelkeznek.

H4: Előzetes kutatások alapján feltételezzük, hogy a magasabb énközpontúsággal rendelkező sportolók külső motivációja és amotivációja magasabb.

H5: Feltételezzük, hogy összefüggés van az edző-játékos kapcsolatának minden faktora és az észlelt motivációs környezet között.

H6: Feltételezzük, hogy a pedagógiai végzettséggel rendelkező edzők játékosainak szignifikánsan magasabb a belső motivációja, valamint a külső motiváció önmeghatározott formája.

H7: Feltételezzük, hogy a pedagógiai végzettséggel rendelkező edzők magasan tudják tartani a feladatorientáltságot és alacsonyabb szinten az ego-orientáltságot, mint a pedagógiai végzettséggel nem rendelkező edzők.

H8: Feltételezzük, hogy a pedagógiai végzettséggel rendelkező edzők kapcsolata a sportolókkal minden területen (közelség, elköteleződés, komplementaritás) szignifikánsan jobb.

Kutatásunk során további kérdésekre keressük a választ:

- A csapat adott pillanatban elért eredményei (a bajnoki táblázaton elfoglalt helyezése alapján) hatással vannak-e a játékosok által észlelt motivációs környezetre?

- Az eredményesség hatással van-e a sportolók által érzett edzői kommunikáció milyenségére?
- A pedagógiai végzettséggel rendelkező edzők sportolóira milyen motivációs dimenziók jellemzők?

5. Eredmények

Az eredmények azt mutatják, hogy szignifikáns különbség van a magyar és a délszláv származású sportolók intrinzik, integrált, identifikált és külső szabályozás faktora között is. Nagyon erős szignifikáns eltérés mutatható ki az introjektált szabályozás faktorban a két minta között. Az észlelt motivációs környezet eredményeinél szignifikáns eltérés mutatkozik az effektív fejlődés és a csapaton belüli rivalizálás alfaktorok között. Nagyon erős szignifikáns különbség mutatkozik az egyenlőtlen elismerés faktoránál a délszláv és a magyar sportolók között. Szintén szignifikáns különbség mutatható ki a két fő faktor, a feladatközpontúság és az énközpontúság között is. A sportoló-edző kapcsolat kérdőív faktorai között nem találtunk szignifikáns különbséget a minta egészére vonatkoztatva. Az egész mintára vonatkozó korreláció a motivációs faktorok és az idény végi helyezés között egy faktor esetében sem mutatott szignifikáns összefüggést. A délszláv sportolónál a tabellán elfoglalt helyezés emelkedésével szignifikánsan csökken a játékosok belső (intrinzik) motivációja. A minta egészére jellemző megállapítás, hogy az idény végi helyezés nagyon erős, szignifikáns, ellentétes irányú korrelációt mutat a játékosok énközpontúságával. Egyenes irányú szignifikáns korreláció mutatkozott a sportoló-edző kapcsolatát vizsgáló három faktor eredményei és az idény végi helyezés között, és ez a magyar sportolókra igaz. A délszláv származású játékosoknál egyáltalán nem volt megfigyelhető szignifikáns korreláció az idény végi helyezés és a játékos-edző kapcsolatának minősége között. A vizsgált minta motivációs faktorait vizsgálva megállapíthatjuk, hogy szignifikáns egyenes irányú korreláció mutatható ki a belső motiváció és a feladatközpontúság minden faktora között. Hasonló eredmény állapítható meg a külső motiváció integrált, identifikált és introjektált szabályozása között. Az introjektált szabályozás korrelál az énorientált környezet csapaton belüli rivalizálásával is. A külső motiváció külső szabályozás faktora viszont az énközpontú motivációs környezettel korrelál szignifikánsan. A kézilabdázók belső motivációja és a játékos-edző kapcsolat minden faktora között nagyon erős korreláció mutatható ki. Szignifikáns, de gyengébb korreláció tapasztalható az introjektált szabályozás és a játékos-edző kapcsolat komplementaritás és közelség faktora között. A játékos-edző kapcsolat valamennyi faktora szignifikánsan és

nagyon erősen korrelál egyenes irányban a játékosok által észlelt feladatorientált motivációs környezet valamennyi faktorával, valamint negatív irányban korrelál az énorientált környezet büntetés a hibákért, és az egyenlőtlen bánásmód/elismerés faktorokkal. A pedagógiai végzettséggel rendelkező edzők játékosainak szignifikánsan magasabb a belső motivációjuk és a külső motiváció integrált szabályozás faktora is. Az észlelt motivációs környezet faktorainál figyelemre méltó eredmény, hogy a csapaton belüli rivalizáláson kívül minden alfaktornál szignifikáns különbség tapasztalható a pedagógiai végzettséggel rendelkező edzők játékosainak „javára”. A sportoló-edző kapcsolat faktorai minden esetben szignifikánsan magasabb értékeket mutattak a pedagógiai végzettséggel rendelkező edzők sportolóinak körében.

6. A hipotézisek tárgyalása, megbeszélés

H1: A feltételezésünket, miszerint az idény végi tabellán magasabban elhelyezkedő csapatok edzővel való viszonya jobb, teljes mértékben **elvetjük**, mert ugyan szignifikáns kapcsolat kimutatható volt az edző-sportoló kapcsolat és az idény végi helyezés között, de ez teljesen ellentétes irányú volt, tehát a pozíció növekedésével romlott a játékosok kapcsolata az edzővel. A hipotézis elvetésének legfőbb oka, annak nem pontos feltevési módja. A kutatás megkezdése előtt azt feltételeztük, hogy a bajnoki évad végén elfoglalt pozíció alapján lehet következtetni a csapatok sikerességére, de ez téves feltételezés volt, mert a siker relatív a tabellán elfoglalt pozíció függvényében.

H2: Az egész mintára való elemzésünk alapján, miszerint a tabella felső részében lévő csapatok játékosainak magasabb a belső motivációja, a feltételezésünket újfent **elvetjük**. Amennyiben a délszláv játékosok eredményeit vizsgáljuk meg, akkor azt következtethetjük, hogy a belső motivációja valóban magasabb a tabellán előrébb szereplő csapatok sportolóinak – ahogy előzetesen feltételeztük –, ezért a délszláv származású sportolók esetében a feltételezést **elfogadjuk**. Érdekes velejárója a belső motiváció emelkedésének, hogy a külső motiváció is emelkedik a helyezés emelkedésével a délszláv játékosok körében. Mindezeket figyelembe véve csak **részben vetjük el** feltételezésünket.

H3: Feltételezésünket a minta egészét tekintve **elfogadjuk**, ugyanis az egész mintára nézett belső motiváció egyenes arányú korrelációja azt mutatta, hogy a magasabb belső motiváció magasabb feladatközpontúságot eredményez a játékosok körében. Viszont nemcsak a belső motiváció, hanem a külső motiváció önmeghatározott

profilja (identifikált és integrált szabályozás) is hasonló módon korrelál a feladatorientációval. Tehát minél magasabbak az adott motivációs faktorok, annál magasabb lesz a sportolók feladatorientáltsága.

H4: Az előzetes feltételezésünk alapján, miszerint a magasabb énközpontúsággal rendelkező játékosok külső szabályozás és amotivációs faktora magasabb, csak részben igazolódott be, ezért **részben elfogadjuk**. Az énorientált környezet az egész minta esetében egyenesen korrelál a külső motiváció külső szabályozás faktorával, de az amotivációval nem fedezhető fel ilyen kapcsolat.

H5: E feltételezésünket teljes mértékben **elfogadjuk**, mert az egyenes irányú korreláció van a játékos-edző kapcsolat minden faktora és a feladatközpontú észlelt motivációs környezet között, valamint fordított irányú korreláció figyelhető meg a sportoló-edző kapcsolat minden faktora és az énközpontú motivációs környezet között.

H6: Feltételezésünk mindkét részét **elfogadjuk**, mert a pedagógiai végzettséggel rendelkező edzők játékosainak szignifikánsan magasabb volt a belső motivációja, és az önmeghatározott külső motivációs formák közül az identifikált szabályozás faktora is. Más faktoroknál nem találtunk szignifikáns korrelációt.

H7: Ezen feltételezésünket is **elfogadjuk**, hiszen szignifikáns különbség mutatkozott a pedagógiai végzettséggel rendelkező edzők sportolóinak észlelt feladatorientált motivációs környezete és a pedagógiai végzettség nélküli edzők játékosainak észlelt feladatközpontú klímája között.

H8: Az utolsó hipotézisünket is **elfogadjuk**, ugyanis szignifikáns különbséget találtunk a pedagógiai végzettségű edzők játékosainak és a pedagógiai végzettség nélküli edzők játékosainak edző-sportoló kapcsolat minden faktora között, így a közelség, az elköteleződés és a komplementaritás faktornál is.

Az első kutatási kérdésre a válaszuk, hogy minden vizsgált sportoló eredményei alapján, az év végi bajnoki helyezéssel csak az ego-orientált motivációs környezet korrelált negatív módon. Tehát nagymértékben hatással vannak az énközpontúságra a helyezés eredményei, mert minél magasabban helyezkedik el egy csapat a bajnoki tabellán, annál nagyobbak az énközpontúság értékei.

A második kérdésre a válaszuk, hogy a kommunikációra adott pontszám 3,09-es értéke kicsit alacsonyabb, mint az átlagos eredmény. Ez legfőképpen a délszláv

származású játékosokra vonatkozik, akik értékei alapján (3,35) jobban érezték azt, hogy velük kiabál az edző, ha valamit elrontanak, mint az angol (3,2) és magyar nyelven (2,99) kitöltők, bár szignifikánsan kimutatható eltérés nincs a csoportok között.

A harmadik kérdésre adott válaszuk alapján megállapítottuk, hogy a pedagógiai végzettségű edzők sportolóinak szignifikánsan magasabb a belső motivációja és az integrált szabályozású külső motivációja. Minden esetben a pedagógiai végzettségű edzővel való munka azt jelentette, hogy a sportolóknak kisebb a külső motiváció külső szabályozás faktorának értéke, ami a jutalmazás, anyagi javak iránti megfontolásból végzett sporttevékenységet, és a megfelelési kényszer miatt végzett sportolást jelenti. Az amotivációs értékek és az introjektált szabályozás közel azonosak, viszont az identifikált szabályozás – ami a külső motiváció önmeghatározott formájának számít – magasabb a pedagógiai végzettséggel rendelkező edző által irányított kézilabdázóknál.

7. Az eredmények hasznosítási lehetősége

A kutatás eredményeiből elég pontos képet kaptunk a magyar felnőtt férfi kézilabda bajnokság felmért játékosainak motivációs összetevőiről. Ezeket az eredményeket az edzők felhasználhatják a sportolókat motiváló módszereik átvizsgálására, megerősítésére. A motivációs struktúra a magyar sportolóknál erőteljesen introjektált szabályozás irányába tolódik, ezért az edzőknek olyan motiváló stratégiákat kell alkalmazniuk, hogy az eltolódjon a belső motiváció és az önmeghatározott külső motivációs struktúra irányába. Ezt az utánótlásban már el kell kezdeni, hogy mire felnőtt lesz a sportoló, a motivációs struktúrája is pozitív irányba alakuljon. Ezért kiemelten fontos az edzői képzésben olyan ismereteket is átadni a jövőbeli edzőknek, amelyekkel megelőzik a túlzott introjektált motivációs struktúra kialakulását. Fontos, hogy ne büszkeségből, ne a szorongás csökkentésének céljából, vagy a személyiségükbe épült megfelelési kényszerből sportoljanak a fiatalok, hanem élvezetes legyen számukra a kézilabdázás. Az észlelt motivációs környezet eredményeiből az edzők az edzés és a mérkőzés motivációs környezet feladat- vagy énközpontú észlelését befolyásolhatják az elért eredmények tükrében. Fontos, hogy az edzők feladatorientált motivációs környezetet tartsanak fenn, hogy növeljék a játékosok pszichológiai jóllétét, és a motivációs struktúra önmeghatározott dimenziója érvényesüljön. Amennyiben az edzők ezt el szeretnék érni, el kell fogadniuk, hogy a hibák, hibázások a fejlődési/tanulási folyamat részei. Bátorítani kell, és el kell ismerniük játékosaik erőfeszítéseit, a személyes

fejlődésüket, a képességeik javulását, és a játékosok közötti kooperatív magatartásformák megjelenését (Gómez-Lopez és mtsai, 2014; Balaguer és mtsai, 2002). El kell gondolkodjunk azon, hogy a magyar sportolóknak miért lett olyan magas az énoorientált faktornál az egyenlőtlen bánásmód alfaktora. Ez egy nagyon fontos adat, amellyel az edzők kiemelten kellene, hogy foglalkozzanak, amennyiben el akarják kerülni a csapaton belüli viszályokat és klikkek kialakulását. Nagyon fontos a pedagógiai módszerek és tartalmak elsajátítása, mert egyértelműen kiderült, hogy a pedagógus végzettségű edzők játékosainak – bár módszereket és eljárásokat nem vizsgáltunk – sokkal magasabb volt a belső motivációja, a feladatközpontúság érzete, valamint a kapcsolata is jobb volt az edzővel. A sportoló-edző kapcsolat, bár minősége csökkenést mutatott a tabellán elfoglalt helyezés emelkedésével, az eredmények alapján inkább tekinthető pozitív, a siker elérésének céljából szükséges és nélkülözhetetlen tényezőnek.

8. Irodalomjegyzék

Aidman, E. & Schofield, G. (2004). Personality and individual differences in sport. In: Morris, T. & Summers, J. (Eds.), *Sport Psychology, Theory, Applications and Issues*, John Wiley and Sons, Brisbane

Balaguer, I., Duda, J. L., Atienza, L. F., & Mayo, C. (2002). Situational and dispositional goals as predictors of perceptions of individual and team improvement, satisfaction and coach ratings among elite female handball teams. *Psychology of Sport and Exercise*, 3, 293-308.

Biddle, S. J. H. & Mutrie, N. (2008). *Psychology of Physical Activity Determinants, well-being and interventions*. Routledge, New York

Falus, I. (1993). *Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe*. Keraban Könyvkiadó, Budapest

Gómez-López, M., Granero-Gallegos, A., Baena-Extremera, A., & Abraldes, J. A. (2014). Goal orientation effects on elite handball players motivation and motivational climate. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 132, 434-440.

Iso-Ahola, S. E. (1995). Intrapersonal and Interpersonal factors in athletic performance. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sport*, 5, 191-199.

Kolodziej, C. (2013). *Kézilabdázás*, Cser Kiadó, Budapest

9. Publikációk

9.1 A tézispontokhoz kapcsolódó saját tudományos közlemények

Paic, R. (2016). A játékos – edző kapcsolat vizsgálata utánpótláskorú férfi kézilabda csapatok körében. Szakdolgozat, MKSZ-NEK, Budapest

Paic R., Kajos, A., & Prisztóka, Gy. (2013). Factors of Success. Attitude differences of one Hungarian and one Serbian team's youth handball players. Abstract – Applied Studies of Agribusiness and Commerce, 7/1, 113-116.

Paic, R., Kajos, A., Đukić, M., Korovljević, D., & Prisztóka, Gy. (2012). Attitude comparison of one Hungarian and one Serbian team's youth male handball players. Exercise and Quality of Life. Journal of Science in Sports, 4(2) 23-30.

Paic, R., Kajos, A., Meszler, B., & Prisztóka, Gy. (2018). A magyar nyel-vű Sport Motivációs Skála (H-SMS) validációja és eredményei. Magyar Pszichológiai Szemle, 73/2, 1-24.

Paic, R., Kajos, A., Meszler, B., & Prisztóka, Gy. (2017). Validation of the Hungarian Sport Motivation Scale (H-SMS). Cognition, Brain, Behavior. An Interdisciplinary Journal, 21/4, 275-291.

9.2 További saját tudományos közlemények

Paic, R., Kajos, A., Meszler, B., & Prisztóka, Gy. (2017). A játékos - edző kapcsolat hatása az észlelt motivációs környezetre utánpótláskorú férfi kézilabda csapatok körében. Magyar Sporttudományi Szemle, 18/70, 67., XIV. Országos Sporttudományi Kongresszus. Pécs, Magyarország: 2017.06.01 -2017.06.03. (Magyar Sporttudományi Társaság)

Paic, R., Kajos, A., & Prisztóka, Gy. (2017). Demográfiai tényezők, a sportág, valamint a sportmotiváció összefüggéseinek vizsgálata az új magyar nyelvű H-SMS skála segítségével. Magyar Sporttudományi Szemle, 18/72, 67. Fialat Sporttudósok V. Országos Konferenciája. Budapest, Magyarország: 2017.12.09

Paic, R., Kajos, A., & Prisztóka, Gy. (2016). A magyar nyelvű Sportmotivációs Skála II (SMS-II) előzetes validációja. Magyar Sporttudományi Szemle, 17/66, 50.,

XIII. Országos Sporttudományi Kongresszus. Szombathely, Magyar-ország: 2016.05.26 -2016.05.28. (Magyar Sporttudományi Társaság)

Paic, R. (2015). A kézilabdázás oktatásának módszertana. In: Németh, Zs. (Szerk.): A sportjátékok oktatásának módszertani javaslatai. 2-51., Pécs: PTE TTK Sporttudományi és Testnevelési Intézet

Kajos, A., Prisztóka, Gy., & Paic, R. (2017). A nézőtéri sportfogyasztás motivációit mérő, magyar nyelvű „SPEEDE-H” skála validációja és néhány eredménye. *Vezetéstudomány*, 48(10), 19-31.

Paic, R. (2014). Recreational aspects of Beach Handball. In: Kajos, A., Marton, G., Prisztóka, Gy., & Wilhelm, M. (Szerk.): *Compass to Health: 1st International Conference on Leisure, Recreation and Tourism - Book of Abstracts*. 40. Konferencia helye, ideje: Harkány, Magyarország, 2014.10.16-2014.10.18. Pécs: PTE TTK Sporttudományi és Testnevelési Intézet

Paic, R., Kajos, A., Marton, G., Meszler, B., & Prisztóka, Gy. (2015). Utánpótláskorú sportolók megküzdési módjainak és pszichológiai rugalmasságának összehasonlító vizsgálata. *Magyar Sporttudományi Szemle*, 16/62, 53-54., XII. Országos Sporttudományi Kongresszus. Eger, Magyarország: 2015.06.04 - 2015.06.06. (Magyar Sporttudományi Társaság)

Paic, R., Kajos, A., Tóvári, F., & Prisztóka, Gy. (2013). Középiskolai tanulók sporthoz való viszonyának hatása a tanulmányi eredményességre. In: Andl, H. & Molnár-Kovács, Zs. (Szerk.): *Iskola a társadalmi térben és időben IV. Tudományos konferencia: Absztraktkötet*. 85. Konferencia helye, ideje: Pécs, Magyarország, 2013.04.16-2013.04.17. Pécs: Pécsi Tudományegyetem, "Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola